

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 30.12.1961, sp. zn. 4 Cz 87/61, ECLI:CZ:NS:1961:4.CZ.87.1961.1

Číslo: 13/1962

Právní věta: Nevymenenie hmotne zodpovedného zamestnanca, na ktorého predajni bolo zistené ojedinelé, nie značné manko, nie je dôvodom spoluviny podniku.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 30.12.1961

Spisová značka: 4 Cz 87/61

Číslo rozhodnutí: 13

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Náhrada škody zaměstnancem, Odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách

Předpisy: 71/1958 Sb. § 4

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalující podnik uplatnil žalobu podanou na Okresnom súde v Ružomberku proti trom žalovaným, bývalým svojím zamestnankyniam, nárok na zaplatenie manka vo výške 11 720,20 Kčs, a to na základe zmluvy o kolektívnej hmotnej zodpovednosti, podľa ktorej žalované prevzali spoločne hmotnú zodpovednosť za zásoby zverené im v buffete žalujúceho podniku.

Okresný súd v Martine zaviazal prvú žalovanú na náhradu manka vo výške 3494,25 Kčs, druhú žalovanú na náhradu manka vo výške 859 Kčs a tretiu žalovanú na náhradu manka v tej istej výške.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil s tým, že že prvej a tretej žalovanej povolil splácanie prisúdenej istiny v mesačných splátkach.

Oba súdy znížili povinnosť zaplatiť manko na jednu polovicu z dôvodu spoluzavinenia žalujúceho podniku, ktoré videli v tom, že podnik nevymenil prvú žalovanú z funkcie, keď zistil manko na jej predajni vo výške 521,60 Kčs, ktoré sa pokonávkou zaviazala zaplatiť.

Najvyšší súd vyslovil na sťažnosť pre porušenie zákona podanú predsedom Najvyššieho súdu, že napadnutým rozsudkom krajského súdu bol porušený zákon.

Odôvodnenie:

Pracovná zmluva ukladá obom zmluvným stranám rad povinností. Predpokladom riadneho plnenia povinností zo strany zamestnanca je, aby podnik sám plnenie týchto povinností zaistil. Preto tiež

ustanovenia § 3 ods. 1 a § 4 ods. 3 zák. č. 71/1958 Zb. ukladajú podniku ako povinnosť vytvárať zamestnancovi pracovné podmienky, ktoré by mu umožňovali správny výkon jeho povinností. Obe povinnosti sú zmluvné povinnosti na sebe závislé. Ak preto podnik poruší zo svojej strany svoje základné povinnosti, ktoré sú predpokladom pre to, aby zamestnanec vôbec mohol riadne plniť pracovnú zmluvu a ak z toho dôvodu vznikne škoda, ktorej zamestnanec nemôže ani pri obvyklej opatrnosti zabrániť, potom nejde už o škodu, za ktorú zodpovedá zamestnanec, ale o škodu, ktorú nesie podnik sám, a to buď z dôvodu svojho spoluzavinenia (ak vznikla škoda tiež zavinením podniku) alebo ako tzv. objektívne príčiny (ak vznikne škoda bez zavinenia podniku), podniku ju však nesie sám ako riziko podnikania.

Podľa konštantnej judikatúry sa posudzuje ako spoluzavinenie podniku nevyminenie hmotne zodpovedného zamestnanca, na predajni ktorého boli zistené opakujúce sa neúmerné manká. Prax tu vychádza v podstate zo stanoviska, že v prípade, že došlo k opakujúcim sa mankám, mohol už podnik vedieť, že ide buď o zamestnanca nespôsobilého k výkonu tejto funkcie alebo o zamestnanca, ktorý z iných dôvodov neplní riadne svoje povinnosti. Ak nedošlo potom za takýchto okolností k odvolaniu zamestnanca z funkcie, ide tu o nevytvorenie pracovných podmienok zo strany vedenia podniku, a to buď zavinené alebo nezavinené (porovnaj § 3 ods. 2 a 1, kde sa rozlišuje medzi zavineným a nezavineným nevytvorením pracovných podmienok). O zavinené nevytvorenie pracovných podmienok a teda o spoluzavinenie podniku pôjde najmä tam, kde podnik mal reálnu možnosť hmotne zodpovedného zamestnanca, na predajni ktorého boli zistené opakujúce sa manká vymeniť. Naproti tomu v prípade, že podnik túto možnosť nemal (napr. nemal kvalifikovanú náhradnú pracovnú silu a bol nútený predajňu nechať otvorenú napr. na základe nariadenia príslušného národného výboru), potom ide o objektívnu príčinu.

V súdnej veci išlo o jediné manko, ktoré vzhľadom na obrat dosahovaný v predajni nebolo značné. Za tejto situácie ovšem, kedy išlo o ojedinelé, nie príliš značné manko, pričom pri zisťovaní manka nevyplývalo nič, čo by ukazovalo na neschopnosť žalovaného zastávať funkciu hmotne zodpovednej osoby a kedy žalujúci podnik uvádzal okolnosti, ktoré nasvedčovali tomu, že tu nie je subjektívne zavinenie na jeho strane, nemohla byť okolnosť, že prvá žalovaná nebola vymenená vo funkcii, kvalifikovaná ako spoluzavinenie podniku.

Skutočnosť, že podnik údajne nevykonával pravidelné kontroly hospodárenia žalovaných, ako tomu nasvedčuje odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu, samo osebe – v prípade, že je preukázaná – nemôže však byť dôvodom na určenie takého vysokého podielu na škode, ako tomu bolo v súdenom prípade. Určenie povinnosti na náhradu škody zistenej vo výške 10 418,50 Kčs čiastkou len 5209,25 Kčs, teda určenie podielu podniku jednou polovinou, je nepochybne určenie výšky podielu na škode značne k neprospechu poškodeného podniku. Takémuto určeniu podielu by teda museli zodpovedať na druhej strane celkom mimoriadne závažné prípady porušenia povinností zo strany poškodeného podniku, aby mohlo byť považované za primerané. Ak má totiž byť pomerné určenie náhrady škody primerané, je nutné zvážiť zavinenie poškodeného so zavinením škodcu – zvážiť teda formu a stupeň zavinenia jedného s formou a stupňom zavinenia druhého – a podľa pomeru ich zavinenia škodu medzi nich pomerne rozdeliť, pričom i nedbalosť oboch účastníkov musí byť vzhľadom na okolnosti rôznym spôsobom odstupňovaná (porovnaj dôvodovú zprávu k § 337 obč. zák., porovnaj i rozhodnutie č. 12/1961 Zbierky rozhodnutí a oznámení súdov ČSSR).

Pokiaľ teda súd nepostupoval podľa zásad hore uvedených, porušil zákon v ustanovení § 4 ods. 3 zák. č. 71/1958 Zb.